

СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ

СЕКТОР ЗА
ИЗВРШУВАЊЕ
НА ПРЕСУДИТЕ
НА ЕВРОПСКИОТ
СУД ЗА ЧОВЕКОВИ
ПРАВА
ГД1

ОСНОВНИ ИНФОРМАЦИИ

Превод кофинансиран од
Европската Унија

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ

СЕКТОР ЗА ИЗВРШУВАЊЕ
НА ПРЕСУДИТЕ НА ЕВРОПСКИОТ
СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА
ГД1

ОСНОВНИ ИНФОРМАЦИИ

Дозволена е репродукција на извадоци (до 500 збора), освен за комерцијални цели сè додека интегритетот на текстот е сочуван, извадокот не се користи вон контекст, не се даваат нецелосни информации или генерално не се наведува читателот во погрешен правец во однос на природата, опсегот или содржината на текстот. Секогаш мора да се наведе изворниот текст на следниов начин, „© Советот на Европа, година на издавање“. Сите други барања во врска со репродукцијата/преводот на целиот или делови од документот, треба да се достават до Директоратот за комуникација, Совет на Европа (-67075 Strasbourg Cedex или publishing@coe.int).

Целата друга кореспонденција во врска со оваа публикација треба да се упати на Секторот за извршување на пресудите на Европскиот суд за човекови права, ГД1.

© Совет на Европа, септември, 2021. Сите права се задржани. Правата на користење ги има Европската Унија под одредени услови.

Овој превод е изработен со средства од заедничка програма на Европската Унија и на Советот на Европа. Ставовите изразени во овој превод нужно не го одразуваат официјалното мислење на Европската Унија.

Април 2021

СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ

Овие резимеа се изготвени на одговорност на Секторот за извршување на пресудите на Европскиот Суд и не го обврзуваат Комитетот на министри

1. БЕЗБЕДНОСТ НА НОВИНАРИТЕ	5
2. НОВИНАРСКА И СЛОБОДА НА ПЕЧАТОТ	6
3. СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА НОВИНАРСКИ ИЗВОРИ	9
4. МЕДИУМСКИ ПЛУРАЛИЗАМ И РАДИОДИФУЗНИ ДОЗВОЛИ (РАДИО, ТВ)	11
5. СЛОБОДА НА КОМЕРЦИЈАЛНО И УМЕТНИЧКО ИЗРАЗУВАЊЕ	13
6. ПРЕНЕСУВАЊЕ ИНФОРМАЦИИ ЗА ИЗБОРНИ ЦЕЛИ	14
7. ЗАШТИТА НА УГЛЕДОТ И ПРАВАТА НА ДРУГИТЕ – СРАЗМЕРНОСТ ВО ПРИМЕНАТА НА ЗАКОНИТЕ И САНКЦИИТЕ	16
7.1. Кривична постапка за повреда на угледот и правата на другите	16
7.2. Криминализација на навреда и клеветата	19
7.3. Граѓанска постапка за штета на угледот и правата на другите	21
8. СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ И ДРЖАВНА БЕЗБЕДНОСТ, ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ И АНТИТЕРОРИЗАМ	22
9. ПРИМАЊЕ ИНФОРМАЦИИ И СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ ЗА ЗАТВОРЕНИЦИ ВО КАЗНЕНИ УСТАНОВИ	24
ИНДЕКС НА ПРЕДМЕТИ	26

Според утврдената судска пракса на Европскиот суд, слободата на изразување е еден од основните темели на едно демократско општество, еден од главните услови за неговиот напредок и за развојот на секој поединец. Таа важи не само за „информации“ и „идеи“ на кои се гледа поволно, кои се сметаат за ненавредливи, или кои го оставаат човек рамнодушен, туку и за оние што навредуваат, шокираат или вознемируваат – тоа претпоставува плурализам, толеранција и отвореност без кои не може да има „демократско општество“.

Судот нагласува дека слободата на изразување подлежи на исклучоци, но тие мора да се толкуваат тесно, и потребата таа да се ограничи мора да се утврди убедливо. Придавката „неопходно“ во Член 10 § 2 претпоставува „горлива општествена потреба“. Оваа одредба дава сосема мал простор за ограничување на слободата на изразување во две области: политички говор и прашања од јавен интерес. Земјите-потписнички имаат извесна маргина на уважување кога го оценуваат постоењето на една таква потреба, но тоа е поврзано со европски надзор и на законите и на одлуките со кои тие се применуваат, дури и кога тие доаѓаат од независен суд.

Во овој документ со основни информации се дадени низа примери на општи и, по потреба, поединечни мерки што државите ги донеле и пријавиле во контекст на извршување на пресудите на Европскиот суд за да се чува и заштити слободата на изразување, вклучително и безбедноста на новинарите, слободата на печатот и заштитата на новинарските извори, медиумскиот плурализам и радиодифузните дозволи, слободата на комерцијално и уметничко изразување, пренесувањето информации за изборни цели, заштитата на угледот и правата на другите и сразмерноста во примената на законите и санкциите, слободата на изразување во контекст на државната безбедност, јавната безбедност и антитероризмот, и примањето информации за затвореници во казнено-поправни домови.

1. БЕЗБЕДНОСТ НА НОВИНАРИТЕ

Во 2000 година, Европскиот суд утврдува дека властите не го заштитиле животот на сопругот на жалителката. Сопругот на жалителката, новинар познат по критиката на луѓето на власт, добил закани од непознати лица и потоа бил грабнат и најден мртов. Судот утврдил и дека немало делотворен правен лек за исчезнувањето и смртта на новинарот повеќе од четири години.

УКР/Гонгадзе (34056/02)

[Конечна пресуда
на 08/02/2006](#)

[Привремена резолуција
CM/ResDH\(2009\)74](#)

По пресудата на Европскиот суд, тројца полицајци биле осудени во 2008 година за грабнувањето и убиството на новинарот. Понатаму, во 2019, имало парламентарни седници за безбедноста на новинарите. На парламентарните седници се препорачало да се формира државен механизам за брза реакција за заштита на новинарите, вклучително и владина отворена линија. За модалитетите на таквиот механизам, вклучувајќи и платформа на Интернет, се разговарало на два виртуелни настани во 2020 година.

Понатаму, во парламентот во 2020 година е поднесен закон за проширување на дефиницијата за „новинар“ и зголемување на одговорноста за дела против новинари. Државната школа за судии и обвинители, Центарот за обука за обвинители и Државната академија за внатрешни работи, со поддршка од Советот на Европа, заеднички имаат изготвено специјализирана обука за судии, обвинители и полициски службеници за заштита на новинарите.

2. НОВИНАРСКА И СЛОБОДА НА ПЕЧАТОТ

Измена на уставот за да се помогне во директната примена од страна на домашните судови на начелата утврдени од Европскиот суд

*НОР/Tønsbergs Blad AS
и Хауком (510/04)*

[Конечна пресуда
на 01/06/2007](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2009\)7](#)

Како реакција на наодите на Европскиот суд во овој предмет, во врска со приватна кривична осудителна пресуда каде што жалителите (издавачот на регионалниот дневен весник Tønsberg Blad) биле казнети за објавување новински статии за наводно прекршување на условот за постојан престој, властите изјавиле дека во кривичните досиеја на жалителите не се спомнува осудителната пресуда.

Понатаму, усвоени се мерки за да се помогне директната примена од страна на судовите на начелата за слобода на изразување од Европскиот суд. Европската конвенција се вовела во норвешкото право со законот од 1999 година што вели дека Конвенцијата има првенство пред домашното право. Во 2004 година, по фактите од овој предмет, членот во Уставот за слобода на изразување е изменет за никој да не може да се земе на одговорност поради пренесување или примање информации или идеи на основа на слобода на изразување, потрага по вистината, одбрана на демократијата и слобода на сите лица да формираат свои мислења. Според надлежните, примената на Уставот во светлина на судската пракса на Врховниот суд и Европскиот суд ќе обезбеди соодветна рамнотежа меѓу правото на слобода на изразување и другите права.

Донесен закон да се појаснат условите за обврската да се добие овластување за објавување цитат

*ПОЛ/Визерканиук
(18990/05)*

[Конечна пресуда
на 05/10/2011](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2019\)98](#)

Во врска со кривична осудителна пресуда за уредник и сосопственик на локален весник поради објавување интервју со локален пратеник без негова претходна дозвола, со закон од 2017 се изменети одредбите оспорени од Европскиот суд. Најважната промена е појаснувањето на условот за дозвола да се објави или цитира.

Според законот, објавувањето или цитирањето без дозвола веќе не е кривично дело, туку прекршок што подлежи на глоба. Така, новинар не може да се казни поради објавување изјава сосема идентична со оригиналната, дури и ако условите за дозвола не се потполно задоволени. Понатаму, задржани се правилата дека новинарот не може да го спречи интервјуираното лице да даде дозвола за пренесување изјава и исклучокот дека не е потребна дозвола ако изјавата е веќе објавена.

Промена на домашната судска пракса кон рамнотежа меѓу слободата на информирање и мислење со правото на чест, име и углед

ПОР/Medipress-Sociedade Jornalística e Editorial, Lda (55442/12)

[Конечна пресуда
на 30/11/2016](#)

По пресудата на Судот во граѓанска тужба против издавачот жалител за штета на угледот на тогашниот премиер поради објавувањето новинска статија во списание во сопственост на жалителот, властите укажале на новина во

домашната судска пракса. Новината се однесува на рамнотежата меѓу правото на слобода на информирање и мислење со индивидуалното право на чест и углед. На тој начин, пресудите на Врховниот суд ги повторуваат елементите преземени од судската пракса на Европскиот суд и ги одбиваат тужбите за отштета ако Врховниот суд смета дека спорните новински статии претставуваат мислења (вредносни судови) формулирани во контекст на јавна дискусија од општ интерес, при што се почитуваат границите на разумна критика.

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2019\)201](#)

Законодавна реформа за пристап до судски списи и омекнување на поимот „тајност“

ПОР/Colaço Mestre and Sociedade Independente de Comunicação (1182/03+)

За да се спречи да се повтори повредата на Конвенцијата во врска со пресудата против новинар за глоба или алтернативна казна од 86 дена затвор поради повреда на „тајноста на истрагата“ или „тајноста на правдата“ (segredo de justiça), со законот од 2007 се измени Законот за кривична постапка и се овласти ревидирање пресуди што станале res judicata. Ревизијата може да ја побара јавен обвинител или осуденото лице.

[Конечна пресуда
на 26/07/2007](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2015\)115](#)

Законот за кривична постапка што важел во предметниот период предвидувал дека сите страни во постапката и други лица со пристап до досието се обврзани со тајност на правдата додека предметот е пред истражен судија. Со стапувањето во сила на законот од 2007, тајноста на правдата веќе не се применува за предсудскиот период по автоматизам, туку само по конкретна одлука од истражниот судија или јавниот обвинител под надзор на истражниот судија. Надлежните укажуваат дека во пракса не се изрекуваат затворски казни за клеветата.

Промена на судската пракса за анализа и балансирање на слободата на изразување со заштитата на угледот

СЛО/Mladina d.d. Ljubljana (20981/10)

Како одговор на наодите на Европскиот суд за балансот меѓу правото на издавачот (неделникот Mladina) на слобода на изразување, поради објавување полемичка новинарска статија, и правото на пратеник на заштита на угледот, Уставниот суд ја сменил својата судска пракса за да најде правичен баланс меѓу двете предметни права. Така, во одлука за сличен предмет во 2014, Уставниот суд утврдил повреда на слободата на изразување и го вратил предметот кај судијата од претходен степен за да се донесе нова одлука во склад со пресудата на Европскиот суд.

[Конечна пресуда
на 17/07/2014](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2017\)111](#)

Законодавни измени и измени во судската пракса за заплена, забрана и спречување објавување

ТУР/Сајгали и Билгич (33667/05)

По пресудата на Европскиот суд во однос на затворањето весник во период од 30 денови, властите укажале дека налозите за заплена и затворање на весникот се повлечени.

[Конечна пресуда
на 22/08/2010](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2019\)26](#)

Понатаму, во 2012 година се донесени законодавни измени што предвидуваат

дека претходните одлуки за заплена, забрана, спречување дистрибуција и продажба на печатени публикации стануваат ipso facto ништовни. Одредбите од Законот за печат од 2004 година, кој стапил во сила по фактите на предметот, бараат објективни и непристрасни критериуми за заплена на публикации и тоа мора да се заснова на судска одлука. Понатаму, Законот за кривична постапка, кој беше донесен по фактите на овој предмет, предвидува дека налози за конфискација се издаваат единствено во случаи на силни сомнежи или конкретни докази за кривично дело.

Во однос на домашната судска пракса и по пресудата на Судот, тужената држава има дадено конкретни примени за делотворна примена на Законот за печат од страна на првостепените судови.

Законодавни новини за да се обезбеди остварување на правото на непричечена слобода на изразување

*УКР/Ukrainian Media
Group (72713/01)*

За да се поправи штетата причинета со граѓанска осудителна пресуда во 2000 година, по објавувањето на две новински статии со критики за политички кандидати, властите имаат укажано дека законите за клеветата се изменети со законот од 2003 година. Додаден е нов дел во законот каде што се дозволува изземање на вредносните судови од одговорност. Поимот „вредносен суд“ се дефинира како „изразување што не содржи фактички информации“ и кое „не може да се докаже или побие“.

[Конечна пресуда
на 12/10/2005](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2007\)13](#)

Со законот од 2006 година се воведни дополнителни измени според кои државните и органите на локалната самоуправа не може да бараат надомест за морална штета поради објавување неточни информации, иако може да побараат да си го остварат правото на одговор. Законот предвидува одбрана на „публикација со чесни намери“. Така, новинарите и медиумите се изземени од одговорност за објавување неточни информации ако судот утврди дека новинарот дејствувал со чесни намери и ги проверил информациите. Во овој контекст, може да се изрече надомест за нематеријална штета единствено во случај на зла намера од страна на новинарот или публикацијата. Зла намера се дефинира како ширење неточни информации со цел да се дестабилизира општеството.

Згора на тоа, еден од изменетите членови во Граѓанскиот законик од 2005 уредува дека лице што пренесува информации добиени од службени извори нема обврска да ја провери нивната автентичност и не може да се земе на одговорност ако информациите се побијат. Сепак, информациите добиени од службени извори треба да се придружени со известување на изворот.

3. СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА НОВИНАРСКИ ИЗВОРИ

Донесен закон за заштита на новинарски извори

БЕЛ/Ернст и други
(33400/96)

По пресудата на Судот за претресите на домовите и деловните простории на жалителите, четворица новинари и две новинарски здруженија, дел од заплнетите предмети и документи се вратени, а остатокот не им бил веќе од интерес.

[Конечна пресуда
на 15/10/2003](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2010\)39](#)

Во 2005, е донесен закон за заштита на новинарските извори, по фактите на предметот, со кој се забранува претрес на таквите извори, вклучително и преку претрес или заплена. Единствениот исклучок на оваа забрана е уреден со закон, на барање на судија, ако е од таква природа што може да спречи вршење дела што претставуваат сериозна закана за физичкиот интегритет на едно или повеќе лица и ако бараните информации се од клучна важност и не може да се добијат на друг начин.

Донесен закон за слобода на изразување во медиумите и заштита на новинарски извори

ЛУК/Ремен и Шмит
(51772/99)

За да се поправат негативните последици од повредата, документот заплнет при претресот е вратен и судската истрага е затворена.

[Конечна пресуда
на 25/05/2003](#)

Законот за слобода на изразување во медиумите од 2004 година содржи конкретен дел за заштита на новинарски извори каде што вели дека правото на таа заштита не е ограничено на случаи кога новинарот е вклучен во постапката како сведок.

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2011\)127](#)

За да се реши судирот меѓу правото на заштита на изворите и обврската да се докаже верноста на наведените факти, во кривична постапка за клеветата или во граѓанска постапка за повреда на честа или угледот, законот уредува дека новинарот може да избегне одговорност или ако ја докаже верноста на наводите или ако докаже дека биле преземени доволно чекори да се заклучи дека објавените факти се вистинити и дека јавноста има првенствен интерес да ги знае предметните информации. Законот од 2004 година има за цел да го усклади домашното законодавство со судската пракса на Европскиот суд и со Препораката R(2000)7 од Комитетот на министри до земјите-членки во однос на правото на новинарите да не ги откриваат своите извори на информации.

Законодавни измени што даваат право да се одбие да се сведочи и да се откријат изворите на информации

ХОЛ/Фоскуил (64752/01)

[Конечна пресуда
на 22/11/2001](#)

Во 2018 година, за да се спроведе одлуката на Судот, е изменет Законот за кривична постапка и е додаден нов член каде што се уредува правото да се

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2018\)437](#)

одбие да се сведочи или да се откријат извори на информации во контекстот на професионално известување или прибирање информации за таа цел.

Понатаму, новата измена им овозможува на новинарите да одбијат наредба за заплена на новинарски материјали ако наредбата ја повредува нивната обврска да ја зачуваат доверливоста на изворите. Ако новинар се повика на таа одредба, тоа може да го одбие истражен судија ако смета дека чувањето на доверливоста би нанело несразмерна штета на посилен интерес. Во таков случај, заплена подлежи на претходна оценка од страна на истражниот судија и не зависи само од проценката на истражителот.

Нов закон со ограничување на употребата на посебни овластувања од страна на разузнавачки и безбедносни служби за да идентификуваат новинарски извори

ХОЛ/Telegraf Media Nederland Landelijke Media b.v. и други (39315/06)

Бидејќи Европскиот суд одлучувал во однос на повредата на слободата за примање и пренесување информации поради мерките за надзор против двајца новинари за тие да се принудат да ги откријат изворите на информации, со цел да се спречи повторување на повредата на Конвенцијата, во 2018 година стапува во сила нов Закон за разузнавачки и безбедносни услуги.

[Конечна пресуда на 05/01/2018](#)

[Конечна резолуција CM/ResDH\(2018\)437](#)

Законот уредува дека ако разузнавачките или безбедносни служби имаат намера да користат посебни овластувања против новинари за да ги идентификуваат нивните новинарски извори директно или индиректно, тие претходно треба да добијат одобрение од Окружниот суд во Хаг.

Промена на судската пракса за заштита на новинарски извори

НОР/Бекер (21272/12)

Европскиот суд утврдил повреда во однос на судска наредба за обврска да се сведочи во кривична постапка и да се откријат новинарски извори. Властите изјавиле дека Европската конвенција е воведена во норвешкото право со законот од 1999 година што вели дека Конвенцијата има првенство пред домашното право. Општите начела утврдени во пресудите на Европскиот суд се главните извори на право кога судовите ја толкуваат Конвенцијата. Надлежните изјавиле дека кога пред домашните судови ќе се појават исти или слични прашања, судовите ќе ги применуваат општите начела дадени во пресудата на Судот.

[Конечна пресуда на 22/02/2013](#)

[Конечна резолуција CM/ResDH\(2018\)366](#)

Во одлука од 2015 година, Врховниот суд во голема мера се потпира на судската пракса на Судот за Член 10 дури и пред конечната одлука на Европскиот суд. Предметот исто така е во врска со заштитата на новинарските извори. Врховниот суд во пресудата утврдува дека Законот за кривична постапка предвидува „речиси апсолутна“ заштита на новинарските извори.

4. МЕДИУМСКИ ПЛУРАЛИЗАМ И РАДИОДИФУЗНИ ДОЗВОЛИ (РАДИО, ТВ)

Изменет Закон за радио и телевизиско емитување

*ЕРМ/Meltex и Месроп
Мовсесјан (32283/04)*

По пресудата на Судот за повреда на слободата на изразување на компанијата жалител поради одбивањето на Националната комисија за радио и телевизија (CNTR) му издаде на жалителот радиодифузна дозвола меѓу 2002 и 2003 година, во 2010 година е одобрена измена на Законот за радиодифузија. Според законот, одлуките на Националната комисија за радио и телевизиско емитување (CNTR) се носат според резултатите од гласањето на членовите и тие одлуки мора соодветно да се мотивираат и поткрепат. Надлежните ветиле дека секоја одлука на CNTR ќе се носи во согласност со Европската конвенција и судската пракса на Судот.

[Конечна пресуда
на 17/09/2008](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2011\)39](#)

Понатаму, во јули 2010 година, е објавен тендер за дигитално емитување на 25 национални и локални фреквенции. Компанијата жалител учествувала на тендерот за една фреквенција и дала понуда во согласност со законските услови. Резултатите од тендерот се објавени во декември 2010 година. Компанијата жалител добила образложена одлука од CNTR и имала можност да ги оспори резултатите од тендерот пред домашните судови.

Донесен нов закон за кабелско и сателитско емитување

*ABC/Informationsverein
Lentia и други (13914/88)*

Во 1997 година, по одлуката на Европскиот суд за недостапноста на дозволи за радио и телевизиски станици, лиценцирањето приватно емитување е пренесено на Регионалниот радио и кабелски орган. Тој орган треба да обезбеди регионалното емитување да може да го добие најмалку 70% од населението на една покраина. Содржината на регионалното и локалното емитување мора да ги почитува начелата на објективност и разновидност на мислења, темелните права на другите и не смее да поттикнува омраза врз основа на раса, религија, етничко потекло или државјанство.

[Конечна пресуда
на 24/11/1993](#)

[Конечна резолуција
DH\(98\)142](#)

Понатаму, во 1997 година е донесен Законот за кабелско и сателитско емитување. Според тој закон, сателитското емитување може да се врши со дозвола на надлежното регионално тело за радио и кабелско емитување. Лиценци им се доделуваат на сите баратели што ги исполнуваат службените услови. Емитувањето треба соодветно да го претставува јавниот, културниот и економскиот живот на областа што ја покрива.

Одлуките според Законот за регионално емитување и Законот за кабелско и сателитско емитување подлежат на судско разгледување.

Законска измена за утврдување правила да се образложи доделувањето или одбивањето лиценци и судско разгледување

*БУГ/Glas Nadezda
ЕООД и анатолиј
Еленков (14134/02)*

Од 2001 година, по фактите на овој предмет во врска со неоправдано одбивање радиодифузна дозвола и непостоење соодветно судско разгледување на таа

[Конечна пресуда
на 11/01/2008](#)

одлука, властите известиле за законски промени во областа на радиодифузните дозволи од 2001 година и формирање Совет за електронски медиуми што ја регулира радио и телевизиската дејност. Законот предвидува тендерска постапка за доделување лиценци за аналого радио и телевизиско емитување и постапка за барање дозвола за дигитално терестријално радио и телевизиско емитување.

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2019\)335](#)

За првата од овие постапки, Советот одлучува, со образложение за одлуката, на кој барател му се доделува дозвола врз основа на поднесените документи, критериумите за оценување и сложена проценка на усогласеноста со тендерските услови. Во врска со дозволите за дигитални радио и телевизија, чиј број е неограничен, одлуката за доделување дозвола се заснова на критериумите за гарантирање на правото за примање и пренесување информации, создавање услови за медиумска разновидност, плурализам и чување на националниот идентитет.

Административниот правосуден систем во целост ја разгледува валидноста и оправданоста на одлуките на Советот, вклучително и надлежноста на телото, обликот, издавањето, фактичките и правните основи, почитувањето на процедуралните правила и усогласеноста со домашното и правото на Заедницата.

Дигитална телевизија и нејзиниот придонес за ублажување на монополот во телевизиското емитување

*ИТА/Centro Europa 7 S.R.L.
и Ди Стефано (38433/09)*

Судот утврдил повреда на Член 10 во врска со неможността една компанија да се вклучи во аудиовизуелниот сектор (меѓу 1999 и 2009) поради недостатоци на законодавната рамка за решавање на проблемот со монополот во телевизиското емитување и за обезбедување ефективен плурализам во медиумите.

[Конечна пресуда
на 07/06/2012](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2017\)104](#)

Прво, властите укажуваат дека предметната компанија има можност да ги користи своите фреквенции и да емитува на својот канал од 2009 година. Освен тоа, законодавната рамка со која бил утврден поволен транснационален режим за вишокот канали веќе не важи по префрлувањето на дигитална телевизија во 2012 година. Дигиталната телевизија го смени аудиовизуелниот пазар и ја отвори вратата за повеќе оператори.

Понатаму, Регулаторното тело за комуникации (AGCOM), кое е независно административно тело, има овластувања да ги регулира, контролира и санкционира аудиовизуелните медиумите, но и да ги гарантира плурализмот на информации и правото на конкуренција. Од 2014 година, со нова регулатива се уредени начините за давање дозволи, пренесување и назначување сопственост на радиодифузните компании.

5. СЛОБОДА НА КОМЕРЦИЈАЛНО И УМЕТНИЧКО ИЗРАЗУВАЊЕ

Законска измена за уредување на ограничувањето за рекламирање со религиозни симболи

*ЛИТ/Sekmadien-
is Ltd. (69317/14)*

За да се поправат последиците од несразмерното ограничување на слободата на изразување за реклами со религиозни симболи и во склад со одлуката на Европскиот суд, надлежните информираат дека рекламните на компанијата жалител се дозволени и употребени за промовирање на модната линија на дизајнерите.

[Конечна пресуда
на 30/04/2018](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2019\)3](#)

Понатаму, во 2013 е изменет Законот за рекламирање и е отстранет критериумот за „јавен морал“ и се уредува дека рекламните може да се забранат единствено ако изразуваат презир за религиозните симболи или религиозните заедници.

Ново законодавство што утврдува правила за филмски и театарски изведби

*МАЛ/Unifaun Theatre
Productions Limited и
други (37326/13)*

По одлуката на Европскиот суд, надлежните укажуваат дека претставата, која првично била забранета за изведба, конечно е прикажана во септември 2018.

[Конечна пресуда
на 15/08/2018](#)

Понатаму, Законот за „Филм и сцена“ од 2015 година е изменет така што веќе не е можна целосна забрана и театарските изведби сега се категоризираат според соодветност за возраст, врз основа на Одборот за театар. Одборот е надлежен да прима поплаки од кој било член на јавноста што се чувствува повреден или навреден од драмска или театарска продукција. Тој може да одлучи да ги одбие барањата, да препорача алтернативна возрасна категоризација, или да препорача да се изготват известувања за содржината и тие да ѝ се пренесат на јавноста. Ако некоја заинтересирана страна се чувствува повредена од одлука на комисијата, може да поведе постапка пред граѓански суд за да ја оспори одлуката.

[Акциски план](#)
[Статус на
извршување: во тек](#)

6. ПРЕНЕСУВАЊЕ ИНФОРМАЦИИ ЗА ИЗБОРНИ ЦЕЛИ

Подобрено пренесување информации од мали политички партии и пристап до нов телевизиски канал

*HOP/TV Vest As and Rogaland
Pensjonistparti (21132/05)*

Европскиот суд утврдил дека една телевизиска радиодифузна компанија (TV Vest As) и една политичка партија за пензионери претрпеле повреда на нивната слобода на изразување кога добиле глоба од Националното медиумско тело поради повреда на закон со кој се забранува емитување политички реклами. Платеното телевизиско рекламирање било единствениот начин малата партија да ја пренесе својата порака до јавноста.

[Конечна пресуда
на 11/03/2009](#)

[Акциски извештај](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2011\)234](#)

Во 2009 година, по одлуката на Судот, надлежните ја укинуваат глобата изречена од страна на Националното медиумско тело. Понатаму, во 2009 година се донесени законски измени што бараат националната телевизиска станица NRK да обезбеди широко и балансирано покривање на изборите и да се погрижи и малите политички партии да се вклучат во уредничкото покривање на NRK. Тие партии сега имаат пристап до новиот телевизиски канал Frikanalen. Така, надлежните забележуваат дека во парламентарните избори во септември 2009 година, политичката партија од овој предмет и други слични политички партии биле ефективно вклучени во изборното покривање на NRK и Frikanalen.

Подобрување на правилата за објавување и рекламирање во предизборни периоди и воведување алтернативни казни наместо затворски казни

*ТУР/Ердоган Ѓокче
(31736/04)*

Европскиот суд одлучувал во врска со повреда на слободата на изразување во врска со кривична санкција за кандидат на општински избори поради објавување соопштение за печатот пред предизборниот период. Како резултат на тоа, надлежните известуваат дека кривичниот суд ја избришал осудителната пресуда од кривичното досие на кандидатот.

[Конечна пресуда
на 14/01/2015](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2017\)92](#)

Повредата потекнува од примената на одредбите на Законот за „основни одредби за избори и регистрација на гласачи“ со кој се забранувало кандидатите да водат кампања во периодот пред десет дена до изборите. Надлежните укажуваат дека овој закон е изменет во 2008 година, по настаните од предметот, и се уредува дека санкциите за повреда на изборните правила може да вклучуваат само административни глоби, а веќе не затворски казни. Во 2010 година, со измена се уредува дека нема веќе рокови за почнување или завршување на изборните кампањи и дека кандидатите може да ги рекламираат своите изборни кампањи на телевизија, на Интернет или во печатот.

Донесен закон за ограничување на трошоците за комуникација и изборно рекламирање

ВБ/Боуман (24839/94)

[Конечна пресуда
на 19/02/1998](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2007\)14](#)

Европскиот суд утврдил повреда на Член 10 во врска со дело врз основа на закон од 1983 што забранувал неовластено лице да потроши повеќе од пет британски фунти на давање информации на гласачите за да го промовира или обезбеди изборот на кандидат во текот на предизборен период. Така, максималниот трошок бил толку низок што тоа претставувало пречка за објавувањето информации од страна на жалителот.

Надлежните побарале од Ниловата комисија (независно тело) да ги разгледа импликациите од одлуката на судот и да размисли за општи мерки. Препораките довеле до донесување нов закон за финансирање политички партии во декември 2000 година, кој стапува на сила во 2001 година. Во овој закон, границата за трошоци за која Европскиот суд утврдил дека е многу ниска, е подигната од 5 фунти на 500 фунти за кандидат на парламентарни избори и на 50 фунти за кандидат на локални избори.

---

7. ЗАШТИТА НА УГЛЕДОТ И ПРАВАТА НА ДРУГИТЕ – СРАЗМЕРНОСТ ВО ПРИМЕНАТА НА ЗАКОНИТЕ И САНКЦИИТЕ

7.1. Кривична постапка за повреда на угледот и правата на другите

Законодавни промени што уредуваат дека навредата не може да доведе до казна затвор

БУГ/Рајчинов (47579/99)

Како резултат од глоба и јавна опомена поради навреда на висок функционер, Европскиот суд утврдил повреда на Член 10 од Конвенцијата. За да се поправат негативните последици, надлежните укажуваат дека јавната опомена не е спроведена поради застареност. Освен тоа, по пресудата на Европскиот суд во 2007, Врховниот касациски суд дозволил повторно отворање на кривичната постапка, ја укинал осудителната пресуда и донел ослободителна пресуда. Пресудата се заснова на наодите на Европскиот суд.

[Конечна пресуда на 20/07/2006](#)

[Конечна резолуција CM/ResDH\(2011\)5](#)

Понатаму, по измените на Казнениот законик во 2000 година, навредата веќе не се казнува со затвор. Понатаму, судската пракса постојано се развива во насока на тоа подобро да се земаат предвид Конвенцијата и судската пракса на Европскиот суд.

Судска пракса што ги балансира правото на слобода на изразување и заштитата на честа

ШПА/Отеги Мондрагон (2034/07)

Европскиот суд утврдил повреда на Член 10 во врска со казна затвор од една година за сериозна клевета на кралот. Надлежните укажуваат дека не е отслужена казна со лишување од слобода, извршувањето на осудителната пресуда е укинато со судска наредба од 2006 и осудителната пресуда е избришана од кривичното досие на жалителот.

[Конечна пресуда на 15/09/2011](#)

[Конечна резолуција CM/ResDH\(2017\)251](#)

Во врска со домашната судска пракса, во 2015 година Уставниот суд утврдува дека членот за клевета во Кривичниот законик треба да се применува во согласност со судската пракса на Европскиот суд. Судот потсетува на потребата да се најде соодветна рамнотежа меѓу правото на слобода на изразување и заштитата на честа. И навистина, слободата на изразување треба соодветно да се одмери за да се утврди дали се изразува критичка мисла против монархијата и дали кралот заслужува уставна заштита, или во спротивен случај, дали се работи за чин што поттикнува насилство или омраза против круната и монархот.

Новини во судската пракса за границите и сразмерноста во примената на кривичното право во предмети за клевета

ШПА/Родригез
Равело (48074/10)

[Конечна пресуда
на 12/04/2016](#)

[Акциски извештај](#)

[Статус на
извршување: во тек](#)

Како одговор на наодот на Европскиот суд во врска со казна притвор што можела да се изрече во предмет за неплаќање глоба, не дошло до лишување од слобода бидејќи предвидените мерки притвор не се спровеле. Кривичните осудителни пресуди на жалителите веќе не стојат во кривичното досие и поднесеното барање за ревидирање е прифатено.

Понатаму, надлежните укажуваат дека домашната судска пракса на Уставниот суд и Врховниот суд во 2015 и 2016 година ги вградила начелата, аргументите и критериумите усвоени од страна на Европскиот суд за заштитата на правото на слобода на изразување. На тој начин, Врховниот суд смета дека нема ниту навреда, ниту клевета кога се работи за легитимно остварување на правото на слободно изразување и пренесување вистинити информации, мисли, идеи и мислења. Судот заклучува дека кривичното право е престрог инструмент и дека други правни лекови може да се посоодветни.

Законска реформа на изразување без клевета

ФИН/Никола (31611/96)

[Конечна пресуда
на 21/06/2002](#)

[Конечна резолуција
Res/DH\(2006\)51](#)

Европскиот суд одлучил дека има повреда на Член 10 во врска со несразмерна кривична осудителна пресуда за клевета за забелешки што жалителот ги искажал како адвокат на рочиште. Како резултат на пресудата на Европскиот суд, во кривичното досие на жалителот не се спомнува осудителната пресуда.

Згора на тоа, во 2000 година, по настаните што довеле до овој предмет и пред Европскиот суд да утврди повреда, се преземени законодавни мерки да се спречат слични повреди во иднина, и тоа преку реформа на Казнениот законик со законот од 2000 година. Според законот, со сите измени, критиката на однесувањето на едно лице при вршењето на неговите политички или професионални активности, јавни функции или титули, научни или уметнички активности, не се смета за клевета кога критиката не ги минува очигледно границите на прифатливото однесување.

Укинато дело за навреда на шеф на држава

ФРА/Еон

[Конечна пресуда
на 14/06/2013](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2014\)10](#)

Европскиот суд утврдил повреда на Член 10 во врска со суспендирана глоба за навреда на шефот на државата. За да се спречат слични повреди, надлежните укажуваат дека со законот од 2013 година, кој предвидува менување на правните одредби во примената на правото на ЕУ, е укинат членот од законот од 1881 година во врска со делото навреда на шеф на држава.

Промена во судската пракса за делото објавување информации за граѓански тужби

ФРА/Ду Рој и Малори
(34000/96)

[Конечна пресуда
на 03/01/2001](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2008\)9](#)

По пресудата на Европскиот суд за кривичната осудителна пресуда за делото „објавување информации во врска со граѓански тужби“, осудителната пресуда веќе не стои во кривичното досие на жалителите.

Понатаму, во две последователни пресуди во 2001 година, кривичното одделение на Касацискиот суд се произнел дека законот од 1931 година со својата општа и апсолутна забрана ја ограничува заштитата на легитимните интереси наведени во Член 10 и бидејќи е неусогласен со таа одредба, не може да се користи како основа за кривична осудителна пресуда. Надлежните изјавиле дека одредбите од законот од 1931 година за забрана на објавувањето информации за граѓански тужби пред судската одлука веќе не се ефективни во домашното право.

Новини во судската пракса со кои се вградуваат концептите и критериумите за слобода на изразување на Европскиот суд во одлучувањето за сразмерноста на санкциите

ФРА/Група Жан-Жак
Морел(25689/10+)

[Конечна пресуда
на 10/01/2014](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2019\)88](#)

За да се поправат негативните последици од повредата по кривична осудителна пресуда за клеветата, два предмети се повторно отворени и осудителните пресуди се укинати од страна на Касацискиот суд врз основа на пресудите на Европскиот суд. Во трите други предмети каде што жалителите не барале повторно отворање на кривичната постапка, тие сепак можеле да побараат измена на нивните кривични досиеја.

Надлежните имаат организирано низа курсеви за обука за судии на тема слобода на изразување. Поновата судска пракса од Касацискиот суд покажува поизрично усвојување на судската пракса на Европскиот суд за слобода на изразување за да се оцени сразмерноста на санкциите за дадените изјави. Така, во одлуките во 2015, 2016 и 2017, Касацискиот суд упатува на разлика меѓу „изјави за факти“ и „вредносни судови“ и на поимот „дискусија од општ интерес“. Така во образложението се вградува еден од суштинските критериуми што ги користи Европскиот суд за да утврди дали спорните забелешки биле дел од дискусија од општ интерес со цел да се заземе еден поотворен став кон забелешките што може да се искажат во тој контекст. Касацискиот суд ги разгледува тие изјави, проверува дали имаат доволна фактичка основа и дали ги надминуваат допуштените граници на слободата на изразување. На крај, тој смета дека останува на судечкиот судија да ја провери сразмерноста на казната во светлина на Член 10.

Прогласена неуставност на правна одредба со која се забранува лице тужено за клеветата да се ослободи од одговорност за факти постари од десет години

ФРА/Мамер (12697/03)

[Конечна пресуда
на 07/02/2007](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2011\)104](#)

Европскиот суд утврдил дека кривичната осудителна пресуда за клеветата да се плати глоба и отштета е спротивна на Конвенцијата. Во 2011, надлежните укажале дека Уставниот совет прогласил дека законската одредба за слобода на печатот од 1881 година, која забранува лице што е гонето за клеветата да

се ослободи од одговорност кога обвинението се однесува на факти постари од десет години, е спротивна на Уставот. Уставниот совет наведува дека тоа прогласување за неуставност важи за сите клеветни наводи за кои нема конечна пресуда на денот на објавување на одлуката.

Новини во судската пракса во врска со прифатливото ниво на критика за јавни личности

СРБ/Лепојќиќ и
Филиповиќ (13909/05)

[Конечна пресуда
на 31/03/2008](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2009\)135](#)

Европскиот суд утврдил неоправдано мешање во слободата на изразување на жалителите, локални политичари, кои биле осудени во кривична постапка за клевета или непочитување, и на кои потоа во граѓанска постапка им било наредено да платат значителна отштета како надомест на истиот тужител, градоначалник, кој бил и директор на државно претпријатие.

Во 2008, Врховниот суд издал правно мислење со кое се дозволува директна примена на судската пракса на Европскиот суд во домашното право. На тој начин, нивото на прифатлива критика е многу повисоко за јавни фигури одошто за поединци. Тоа мислење е правно обврзувачко во сите пониски судови во државата. Надлежните доставиле и информации за пресуда донесена од првостепен суд во 2008 година. Во пресудата се упатува на Член 10 од Европската конвенција и вели дека носителите на јавни функции мора да прифатат критики, дури и ако тие ги надминуваат границите на пристojноста.

7.2. Криминализација на навреда и клевета

Декриминализација на затворски казни за клевета

ХРВ/Слава Јуришиќ
(76584/12)

[Конечна пресуда
на 08/02/2018](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2018\)377](#)

Како одговор на тоа што Европскиот суд утврдил повреда на Член 10 поради кривична осудителна пресуда за клевета, надлежните укажуваат дека за да се стави крај на повредата, кривичното досие на жалителот веќе не ја содржи осудителната пресуда. Понатаму, во 2013 година, по фактите на предметот, донесен е нов Кривичен законик. Со тоа е укината казната затвор за клевета и затоа лице осудено за клевета единствено може да биде осудено на глоба. Надлежните нагласуваат дека оваа законска промена е и во согласност со Резолуцијата 1577 (2007) на Парламентарното собрание на Советот на Европа.

Декриминализација на клевета и граѓанска одговорност

МКД/Макрадули (64659/11)

[Конечна пресуда
на 19/10/2018](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2019\)](#)

По одлуката на Европскиот суд за кривичните осудителни пресуди за клевета за висок државен претставник и политичар, кривичната санкција е отстранета од кривичното досие на жалителот.

Во 2012 година е усвоен Законот за граѓанска одговорност за навреда и клевета, со што се укинуваат кривичната клевета и навреда. Декриминализацијата на клеветата е спроведена во согласност со документите на Советот на Европа, вклучително и Резолуцијата 1577 (2007) на Парламентарното собрание.

Законот ја уредува граѓанската одговорност за штета на честа и угледот на физички и правни лица поради навреда или клеветата. Тој предвидува дека секое ограничување на слободата на изразување мора да е во согласност со Европската конвенција и судската пракса на Европскиот суд. Клеветата не е веќе кривично дело, па надлежните сметаат дека оваа мерка најверојатно ќе спречи слични повреди.

Декриминализација на клеветата и кривично дело навреда

ЦГ/Шабановиќ (5995/06)

Како одговор на наодот на Европскиот суд во врска со укинатата казна затвор поради клеветата за носител на јавна функција затоа што одговорил на наводи за загадена вода за пиење, судењето е повторно отворено и во 2012 година е донесена ослободителна пресуда. Упатувањето на санкцијата е отстрането од кривичното досие на жалителот.

[Конечна пресуда на 31/08/2011](#)

[Конечна резолуција CM/ResDH\(206\)44](#)

Понатаму, за да се спречат слични повреди, во 2011 се воведени измени на Кривичниот законик. Со тие измени се укинува клеветата и поимот кривично дело навреда. Нивната декриминализација е спроведена во согласност со одредбите од европските документи, вклучително и Резолуцијата 1577 (2007) на Парламентарното собрание на Советот на Европа.

Декриминализација на навреда и клеветата

РОМ/Далбан (28144/95)

По одлуката на Судот за кривична осудителна пресуда поради објавување статии критични кон власта за дејства преземени во вршењето на должноста, со Итните прописи од 2002 година и законот од 2005 година се укинуваат затворските казни за навреда и клеветата.

[Конечна пресуда на 28/09/1999](#)

[Конечна резолуција CM/ResDH\(2011\)/73](#)

Потоа, со законот од 2006 година се декриминализираат навредата и клеветата. Сепак, во јануари 2007 година, Уставниот суд ја прогласил за неуставна декриминализацијата на навредата и клеветата. Одлуката на Уставниот суд создаде извесна правна неизвесност во однос на дејството на декриминализацијата. За да се појасни прашањето, државниот јавен обвинител се обрати до Касацискиот суд. Во одлука од 2010 година, Касацискиот суд потврди дека и покрај одлуката на Уставниот суд, навредата и клеветата не се веќе кривични дела. Таа одлука е сега обврзувачка во сите домашни судови. Во новиот Кривичен законик од 2014 година, навредата и клеветата веќе не се криминализираани.

Декриминализација на клеветата

УКР/Марченко (4063/04)

Европскиот суд утврдил повреда на Член 10 во врска со осудителната пресуда на државен службеник за клеветата и укинатата казна затвор поради јавно обвинување на неговиот претпоставен за проневера. Надлежните укажуваат дека во Кривичниот законик од 2001 година, клеветата и навредата не се веќе категоризирани како кривични дела. Во 2009 година, Врховниот суд ја смени судската пракса во однос на заштитата на честа, достоинството и угледот на едно физичко или правно лице, и смета дека предметите за клеветата треба да се разгледуваат во граѓанска постапка.

[Конечна пресуда на 19/05/2009](#)

[Конечна резолуција CM/ResDH\(2019\)323](#)

7.3. Граѓанска постапка за штета на угледот и правата на другите

Законски новини за заштита на слободата на изразување поусогласени со Европската конвенција

ГРУ/Горелишвили (12979/04)

[Конечна пресуда на 05/09/2007](#)

[Конечна резолуција CM/ResDH\(2010\)164](#)

За граѓанска постапка за клевета во 2002 и 2003 година против висок државен функционер и познат политичар, Судот утврдил повреда на Член 10. Во времето на настаните, важечкиот Граѓански законик не разликувал фактички изјави и вредносни судови, туку упатувал вкупно на „информации“ и барал вистинитоста на секои „информации“ да се докаже од страна на новинарот или лицето што ги пренесува. По фактите на предметот, тој дел од Граѓанскиот законик е изменет и веќе не упатува на обврска за обвинетиот да ги докаже информациите што ги пренесува.

Понатаму, со Законот за слобода на говор и изразување од 2004 година е заменет Законот за печат и медиуми што бил во сила во времето на фактите на предметот. Законот ја дефинира клеветата како „изјава што содржи значителни неточни факти и што повредува поединец, му го валка името или угледот“. Законот понатаму уредува дека секој, со исклучок на носителите на јавна функција, ужива слобода на изразување, што вклучува и слобода на мислење и слобода на политички говор и дискусија. Се прави разлика меѓу клевета сторена против поединец и клевета сторена против јавна личност. Така, во случајот на клевета против јавна личност, новинарот носи граѓанска одговорност единствено ако знаел дека фактот е неточен. Законот предвидува дека никој не може да биде осуден за клевета ако не знаел или не можел да знае дека клеветните изјави се емитуваат или дека ќе се емитуваат.

Донесен закон за медиуми и клевета за да се зајакне правото на слобода на изразување

МАЛ/Фалзон (45791/13)

[Конечна пресуда на 20/06/2018](#)

[Конечна резолуција CM/ResDH\(2019\)122](#)

Европскиот суд утврдил дека граѓанската глоба за клевета поради пишување статии што го критикуваат парламентот претставува повреда на Член 10. За да се спречат слични повреди, со новиот Закон за медиуми и клевета од 2018 година се укинува и заменува законот што тогаш бил на сила, со главна цел да се зајакне правото на слобода на изразување. Пред да се воведат новиот закон, немало дефиниција за „клевета“ во законодавството. Според новиот закон, поимот „сериозна повреда“ на угледот на лицето е воведен во дефиницијата за клевета, која е наведена како „пренесување изјава што сериозно го повредува угледот на лицето и вклучува писмена и усна клевета“.

Понатаму, кривични дејства за клевета не се веќе можни и сите кривични постапки што биле активни пред судот во времето на воведување на законот се прекинати. Така, постапки против клевета може да се поведат единствено пред граѓанските судови.

8. СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ И ДРЖАВНА БЕЗБЕДНОСТ, ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ И АНТИТЕРОРИЗАМ

Законска измена за казнување дејства за нарушување јавен ред и повреда на човековото достоинство на жртвите на тоталитарни системи

УНГ/Вајнаи (33629/06)

[Конечна пресуда на 08/10/2008](#)

[Конечна резолуција CM/ResDH\(2019\)346](#)

По одлуката на Судот за кривичните осудителни пресуди за членовите на левичарска политичка партија и конфискувањето поради носењето црвена петокрака во текот на мирен и законски организиран протест, судењето е повторно отворено пред Врховниот суд, кој ја укинал пресудата и донел ослободителни пресуди. Поради тоа, осудителните пресуди се избришани од кривичните досиеја.

Во времето на настаните, ширењето или јавната употреба на кукест крст, амблем на Ес-Ес, вкрстени стрели, срп и чекан или црвена петокрака во Кривичниот законик биле дела казниви со глоба. Во февруари 2013, Уставниот суд ја поништува таа одредба и Кривичниот законик е изменет во април 2013. Со измената се уредува дека ширењето или употребата на горенаведените симболи мора да се претпоставува дека веројатно ќе го наруши јавниот ред и ќе го повреди човековото достоинство на жртвите на тоталитарни системи или почитувањето на мртвите. Затоа со забраната веќе не се криминализира „самото прикажување“ црвена петокрака „во сите случаи“. Забраната овозможува од опсегот на примена да се исклучат активности и идеи што јасно припаѓаат во оние што се заштитени со Член 10 од Конвенцијата.

Укинување член од закон за антитероризам

ТУР/Арслан (23462/94)

[Конечна пресуда на 08/07/1999](#)

[Конечна резолуција CM/ResDH\(2006\)79](#)

Европскиот суд ги разгледувал кривичните осудителни пресуди на државните безбедносни судови според Законот за антитероризам во врска со објавувањето статии и книги и подготвувањето пораки упатени на јавноста за кои се сметало дека се терористичка пропаганда. Член 8 од Законот за антитероризам што се применувал во тоа време предвидувал казна за пропаганда за тероризам преку писмен материјал, книги или печат. Како последица од одлуката на Европскиот суд, Член 8 од Законот за антитероризам е укинат со Законот бр. 4928 од 2003 година и, следствено, секое спомнување на кривичните осудителни пресуди во кривичните досиеја е избришано. Законот од 2003 година има за цел да ги усогласи домашните закони со условите на Конвенцијата.

Законски измени за помагање на активностите на банда или вооружена нелегална организација

ТУР/Емир (10054/03)

[Конечна пресуда на 03/08/2007](#)

[Конечна резолуција CM/ResDH\(2009\)17](#)

Европскиот суд утврдил повреда на Член 10 во врска со осудителна пресуда, со примена на поранешниот Казнен законик, за „помагање на активностите на вооружена банда или организација“ поради објавување во едно списание на низа статии што известуваат за интервенцијата на службите за прогон во турските затвори.

По одлуката на Европскиот суд, осудителната пресуда е избришана од кривичното досие. Понатаму, за да се спречат слични ситуации, со законот од 2003 година делумно е изменет Кривичниот законик со бришење на упатувањето на „помагање на активностите на банда или вооружена нелегална организација“. Овој дел го нема во новиот Закон за кривична постапка што стапи во сила во 2005 година.

Измена да се појасни дека изразувањето „зла волја“ или „непријателство меѓу различни заедници“ не претставува „велепредавничка намера“

ТУР/Фока (28940/95)

[Конечна пресуда на 26/01/2009](#)

[Конечна резолуција CM/ResDH\(2015\)153](#)

Како одговор на наодот на Европскиот суд за конфискувањето ленти, книги, тетратка и картички од страна на надлежните, преземени се мерки да се унапреди слободата на изразување. Во 2007 година, по фактите на пресудата, донесена е измена на Кривичниот законик за поттикнувањето „чувства на зла волја“ и „непријателство меѓу различни заедници“ или класи луѓе веќе да не се смета за „велепредавничка намера“.

Така, објавувањето или ширењето зборови или материјали што поттикнуваат зла волја меѓу заедниците веќе нема да се смета за дело според кривичното право. Оваа измена ќе обезбеди секое конфискување материјали или предмети на слична основа да нема веќе законска основа во смисла на Член 10.

---

9. ПРИМАЊЕ ИНФОРМАЦИИ И СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ ЗА ЗАТВОРЕНИЦИ ВО КАЗНЕНИ УСТАНОВИ

Измена на Закон за извршување санкции што предвидува дека затворениците нема да добиваат дисциплински санкции затоа што поднеле барања или поплаки

БУГ/Шаханов и
Палфриман (35365/12)

[Конечна пресуда
на 21/10/2016](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2017\)256](#)

По санкциите изречени на затворениците (10 дена самица и 3 месеци без пакети со храна, поодделно) од страна на затворските власти како реакција на поплаките против затворските службеници, надлежните укажуваат дека се донесени мерки по настанот. Изречените санкции биле дозволени според законот што бил во сила во времето на настаните како „клеветни изјави или лажни наводи против затворски службеници“.

Овој закон од 2009 година за извршување санкции и притвор е изменет во 2013 година. Измената предвидува затворениците да не се дисциплинираат за поднесување барања или поплаки. Сега, физичкото насилство или заканите за насилство против други затвореници или затворски службеници и понатаму претставува дисциплинско дело во затворот, но не се спомнуваат клеветни изјави или лажни наводи против затворски службеници или други затвореници како основа за изрекување дисциплинска санкција. Така, сега дисциплински санкции може да се изрекуваат единствено во ситуации што не се поврзани со претходните поплаки.

Измена на Законот за затвор за да се помогне пристапот до интернет сајтови во затворите

ЕСТ/Калда (17429/10)

[Конечна пресуда
на 06/06/2016](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2019\)109](#)

Во 2019 година, надлежните го измениле делот од Законот за затвори што забранува пристап до интернет сајтови во затвор, освен конкретни сајтови наменети за законодавни и судски архиви. Измената им овозможува на затворениците да пристапат до интернет сајтовите за кои станува збор во овој предмет, вклучително и сајтот на Министерот за правда и Советот на Европа во Талин (Riigikogu). Сепак, надлежните информираат дека сајтовите треба да се приспособат за да се блокира пристап до други линкови што остануваат забранети.

Нов закон за подобар пристап до интернет сајтови во затворите

ЛИТ/Јанковскис (21575/08)

[Конечна пресуда
на 17/04/2017](#)

[Конечна резолуција
CM/ResDH\(2019\)73](#)

Во 2014 година, затворениците во казнените установи добиле пристап до повеќе интернет сајтови преку ограничен пристап до интернет (*Limited Internet Access – LIA*). За да се обезбеди еднообразна примена на *LIA* во сите казнено-поправни институции, Затворската служба објавила насоки за *LIA* за затвореници и осудени лица. Во тие насоки е предвидено секоја установа да има опис на постапката за користење Интернет, список на достапни сајтови и правата и обврските на корисниците на *LIA*. Како резултат од дадените препораки, затворите ги усвоиле правилата за користење пристап до Интернет.

Во 2017 година, со наредба е одобрена писмена постапка за користење CIA, каде што се наведува дека треба да се обезбедат еднакви услови за пристап за сите. Така, лице лишено од слобода или затворено лице што сака да добие пристап до CIA треба да поднесе барање до одговорниот во одделението. Со оглед на сајтовите што лицата лишени од слобода најчесто ги бараат, одобрени се уште 21 сајтови на Интернет. Списокот не е исцрпен и лицата лишени од слобода може да продолжат да бараат пристап до други сајтови на Интернет.

ИНДЕКС НА ПРЕДМЕТИ

ARM/Meltex and Mesrop Movsesyan
AUT/informationsverein Lenti and Others
BEL/Ernst and Others
BGR/Glas Nadezhda EOOD and Anatoliy Elenkov
BGR/RAichinov
BGR/Shahanov and Palfreeman
CRO/Slava Jurišić
ESP/Otegi Mondragon
ESP/Rodriguez Ravelo
EST/Kalda
FIN/Nikula
FRA/Du Roy and Malaurie
FRA/Eon
FRA/Jean-Jacques Morel Group
FRA/Mamère
GEO/Gorelishvili
HUN/Vajnai
ITA/Centro Europa 7 S.R.L. and Di Stefano
LIT/Jankovskis
LIT/Sekmadienis Ltd.
LUX/Roemen and Schmit
MKD/Makraduli
MLT/Falzon
MLT/Unifaun Theatre Productions Limited and Others
MON/Šabanović
NLD/Telegraaf Media Nederland Landelijke Media
b.v. and Others
NLD/Voskuil
NOR/Becker
NOR/Tønsbergs Blad AS and Høkkom
NOR/TV Vest As and Rogaland Pensjonistparti
POL/Wizerkaniuk
PRT/Colaço Mestre and Sociedade Independente de
Comunicação
PRT/Medipress-Sociedade Jornalística e Editorial,
Lda
ROM/Dalban
SER/Lepojić and Filipović
SVN/Mladina d.d. Ljubljana
TUR/Arslan
TUR/Emir
TUR/Erdoğan Gökçe
TUR/Foka
TUR/Saygili and Bigliç
UK./Bowman
UKR/Gongadze
UKR/Marchenko
UKR/Ukrainian Media Group

Овој превод е изработен со средства од заедничка програма на Европската Унија и на Советот на Европа. Ставовите изразени во овој превод нужно не го одразуваат официјалното мислење на Европската Унија.

Советот на Европа е водечка организација за човековите права на континентот. Таа се состои од 47 држави членки, вклучувајќи ги сите држави членки на Европската унија. Сите држави членки на Советот на Европа ја потпишаа Европската конвенција за човекови права, која претставува меѓународен договор за заштита на човековите права, демократијата и владеењето на правото. Европскиот суд за човекови права ја следи примената на оваа конвенцијата од страна на државите членки.

www.coe.int

Земјите членки на Европската Унија одлучија да ги поврзат своите знаења, ресурси и судбини. Заедно тие изградија зона на стабилност, демократија и одржлив развој, истовремено одржувајќи ја културната разновидност, толеранцијата и индивидуалните слободи. Европската Унија се залага за споделување на своите постигнувања и вредности со држави и народи и надвор од нејзините граници.

www.europa.eu

Превод кофинансиран од
Европската Унија

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE